

**KRAKÓW
AIRPORT**
im. Jana Pawła II

**CENTRUM
EDUKACJI
LOTNICZEJ**

Konwencja CITES

Konwencja Waszyngtońska, czyli CITES.

Konwencja CITES czyli konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem.

CITES – to skrót używany i rozpoznawany na całym świecie, informujący o ochronie gatunków zagrożonych wyginięciem i o ograniczeniach związanych z międzynarodowym obrotem takimi okazami.

Powstał on z pierwszych liter pełnej anglojęzycznej nazwy Konwencji Waszyngtońskiej.

Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora – CITES.

Polska nazwa tej Konwencji ukazała się w Dz. U.z 1991 r. 27, poz. 112 i brzmi ona:

Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem.

Cel Konwencji CITES

Głównym celem Konwencji jest ochrona dzikich gatunków fauny i flory przed ich nadmierną eksploatacją na potrzeby handlu międzynarodowego.

Konwencja określa handel inaczej, niż jako znany nam proces kupna-sprzedaży.

Zgodnie z Konwencją, handel to:

- ▶ import - wwóz,
- ▶ eksport - wywóz,
- ▶ reeksport - eksport jakiegokolwiek okazu, który był wcześniej importowany,
- ▶ sprowadzanie z morza - wprowadzanie na teren danego kraju okazów dowolnego gatunku, odłowionych ze środowiska morskiego (w tym przestrzeni powietrznej nad morzem, dna i gruntów poniżej poziomu morza) nienależącego do żadnego Państwa.

Podsumowując, zgodnie z Konwencją, handel można określić jako przemieszczanie okazów przez granice państwowe.

Zakres ochrony

Konwencja chroni ok. 35 000 gatunków roślin i zwierząt (w tym ssaki, ptaki, gady, płazy i bezkręgowce oraz przedmioty z nich wykonane):

- ▶ ok. 30 000 to rośliny
- ▶ ok. 5 600 to zwierzęta.

Obecnie Konwencję podpisało 182 państwa*.

Odpowiednikiem Załączników do Konwencji CITES w Unii Europejskiej są Aneksy do Rozporządzenia Rady UE nr 2019/2117.

W uproszczeniu:

Aneksy A, B i C zbliżone są do Załączników I, II i III Konwencji CITES.

Aneks D nie ma swojego odpowiednika w Konwencji Waszyngtońskiej. Wpisane są tutaj gatunki, których skala importu jest monitorowana, żeby określić intensywność handlu i jego potencjalny wpływ na dzikie populacje tych gatunków.

* stan na 16.06.2021 r.

Zakres ochrony

Gatunki chronione Konwencją CITES wyszczególnione są w trzech Załącznikach do Konwencji CITES.

Stopień ochrony poszczególnych gatunków i restrykcji w ich transporcie zależy od tego, w którym załączniku do Konwencji zostały one umieszczone.

Załącznik I zawiera listę gatunków zagrożonych wyginięciem. Co do zasady, handel (w opisanym wcześniej rozumieniu) gatunkami znajdującymi się na tej liście jest całkowicie zabroniony (w szczególnych okolicznościach dopuszczalne są wyjątki).

Załącznik II obejmuje większość gatunków, które zwykle nie są bezpośrednio zagrożone wyginięciem, ale mogą nimi zostać jeśli handel nimi nie zostanie poddany ścisłym restrykcjom.

Międzynarodowy handel tymi gatunkami jest dozwolony pod warunkiem posiadania odpowiednich zezwoleń.

Załącznik III zawiera gatunki, w stosunku do których handel jest kontrolowany na wniosek przynajmniej jednego państwa, które jest stroną Konwencji Waszyngtońskiej.

Co to jest okaz?

Okazem w myśl przepisów jest:

każde zwierzę lub roślina (gatunku chronionego), żywe lub martwe, każda jego część lub produkt pochodny, również zawarty w innych towarach lub nie oraz wszelkie inne towary, które zgodnie z dołączonym dokumentem, opakowaniem lub oznakowaniem lub etykietą lub wszelkimi innymi okolicznościami mają zawierać lub zawierają części lub produkty pochodne zwierząt lub roślin należących do tych gatunków.

Przykłady okazów - zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) Nr 338/97:

- ▶ żywe rośliny i zwierzęta,
- ▶ wypchane zwierzęta i trofea myśliwskie,
- ▶ wyroby z kości, rogów, zębów zwierząt (kość słoniowa),
- ▶ naszyjniki, pierścionki i inne wyroby które zawierają części roślin i zwierząt chronionych,
- ▶ torebki, buty, portfele, paski do spodni wykonane ze skór węży, krokodyli, waranów itp.,
- ▶ lekarstwa zawierające sproszkowane fragmenty zwierząt lub roślin (tzw. medycyna orientalna).

Gatunki całkowicie zabronione do przywozu do Unii Europejskiej

Znajdują się wśród nich m.in.:

- ▶ trofea wilka z Białorusi, Kirgistanu, Turcji;
- ▶ nierozłączka rudogłowa z Tanzanii;
- ▶ ara zielonoskrzydła z Argentyny i Panamy;
- ▶ wszystkie żółwie czerwonolice, jako zagrożające faunie europejskiej;
- ▶ liczne gatunki koników morskich z Indonezji;
- ▶ niektóre motyle z Wysp Salomona;
- ▶ skrzydelnik olbrzymi (jego muszle są popularną pamiątką) z Haiti,
- ▶ niektóre muszle przydaczni z Wietnamu, Mozambiku, wysp Salomona;
- ▶ niektóre storczyki ze Szwajcarii, Turcji, Norwegii, Korei Południowej, Rosji, Chin, Wietnamu.

Wyjątki od ogólnych zakazów i ograniczeń w imporcie okazów CITES na teren Unii Europejskiej

Jedna osoba może wwieźć na teren Unii Europejskiej **(do użytku własnego)** bez konieczności uzyskiwania zezwoleń eksportowych oraz importowych następujące okazy gatunków:

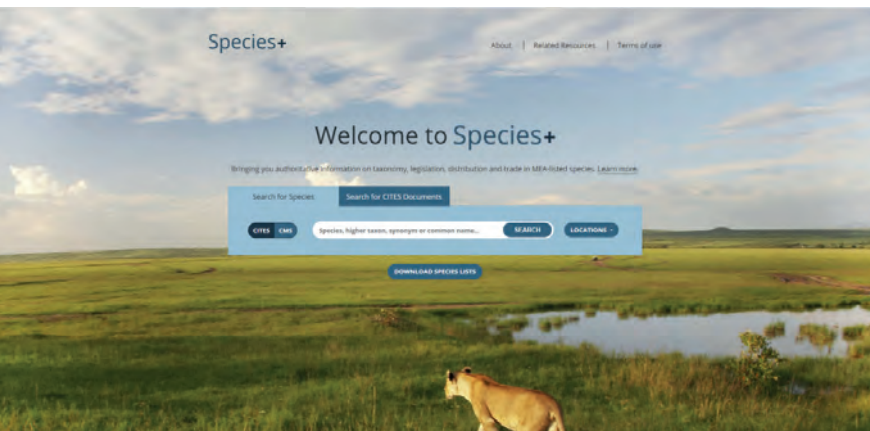
- ▶ 125 g kawioru ryb jesiostrokształtnych *Acipenseriformes* spp., pod warunkiem, że jest on przewożony w pojemnikach oznakowanych za pomocą jednorazowych etykiet,
- ▶ do 3. szt. „pałeczek deszczowych” - tj. instrumentów muzycznych wykonanych z kaktusów *Cacataceae* spp., wydających charakterystyczny szeleszczący dźwięk przypominający padający deszcz,
- ▶ do 4. szt. martwych przetworzonych okazów krokodylowatych *Crocodylia* spp. (z wyjątkiem mięsa i trofeów myśliwskich),
- ▶ do 3. szt. muszli skrzydelnika olbrzymiego *Strombus gigas*,
- ▶ do 4. szt. martwych okazów koników morskich *Hippocampus* spp.,
- ▶ do 3. okazów muszli przydaczni *Tridacnidae* spp., łącznie nie więcej niż 3 kg, przy czym okazem jest w tym przypadku jest 1. nieuszkodzona muszla lub 2. pasujące połówki,
- ▶ kawałki martwych koralowców twardych o rozmiarach od 2 do 30 mm,
- ▶ okazy drewna agarowego (*Aquilaria* spp. oraz *Gyrinops* spp.) - w ilości: do 1 kg zrębków (wiórów), 24 ml olejku, a także do 2. zestawów koralu albo różańców (lub dwóch naszyjników albo bransolet).

Wyszukiwarki okazów CITES

Dzięki tym wyszukiwarkom z łatwością odnajdziesz interesujący Cię gatunek i dowiesz się, w którym Załączniku lub Aneksie on się znajduje.

► <https://speciesplus.net/>

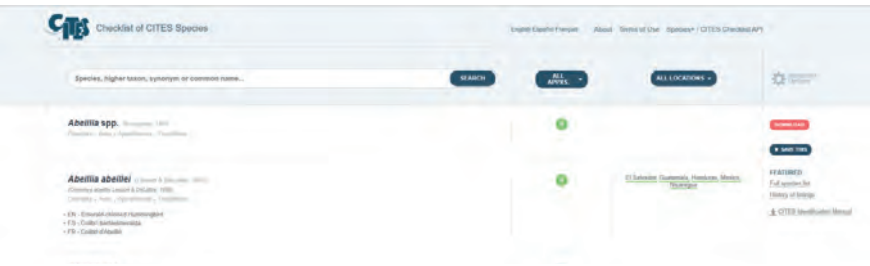
Strona internetowa zawierająca wyszukiwarkę konkretnych gatunków podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów prawa UE oraz Konwencji CITES (m.in. wg gatunku, kraju i dokumentu).

► <https://checklist.cites.org/#/en>

Wyszukiwarka gatunków ujętych w Załącznikach do Konwencji CITES.

Nie obejmuje ona przepisów Unii Europejskiej.

Regiony, z których często przywożone są okazy CITES i przykłady przedmiotów

Stany Zjednoczone, Kanada:

- ▶ produkty ze skór krokodyli,
- ▶ żywe gady,
- ▶ produkty ze ssaków morskich (walenie, morsy),
- ▶ pióra dzikich ptaków,
- ▶ muszle przydaczni,
- ▶ wyroby z niedźwiedzi;

Ameryka Południowa (głównie Meksyk, Argentyna):

- ▶ papugi,
- ▶ dzikie ptaki,
- ▶ produkty ze skór krokodyli,
- ▶ produkty z żółwi morskich,
- ▶ pająki ptaszniki,
- ▶ kaktusy,
- ▶ drewno tropikalne;

Karaiby, Kuba:

- ▶ produkty z żółwi morskich,
- ▶ koralowce,
- ▶ muszle przydaczni i ślimaków (łac. Strombus gigas - skrzydelnik olbrzymi);

Afryka:

- ▶ kość słoniowa i wyroby,
- ▶ wyroby ze skór krokodyli i węży dusicieli,
- ▶ rogi nosorożców,
- ▶ sukulenty, koralowce,
- ▶ muszle przydaczni,
- ▶ wyroby z żółwi morskich,
- ▶ żywe gady,
- ▶ skóry zebra, dzikich kotów, antylop;

Regiony, z których często przywożone są okazy CITES i przykłady przedmiotów

Azja (głównie Chiny, Indonezja, Filipiny, Malezja, Wietnam, Tajlandia, Indie):

- ▶ wyroby z kości słoniowej,
- ▶ wyroby z żółwi morskich,
- ▶ muszle przydaczni,
- ▶ skóry i wyroby z krokodyli i węży,
- ▶ koralowce,
- ▶ motyle,
- ▶ żywe i spreparowane ptaki,
- ▶ storczyki (Tajlandia),
- ▶ produkty tradycyjnej medycyny chińskiej,
- ▶ kość hipopotamów,
- ▶ wyroby z wełny antylopy tybetańskiej,
- ▶ drewno tropikalne;

Rosja:

- ▶ kawior (bez zezwoleń do 125 g),
- ▶ skóry z wilków, rysi, niedźwiedzi,
- ▶ żywe zwierzęta - węże, żółwie, jaszczurki, papugi;

Australia:

- ▶ muszle przydaczni i ślimaków,
- ▶ dzikie ptaki,
- ▶ koralowce;

Grenlandia:

- ▶ pamiątki z wielorybów,
- ▶ żywe i spreparowane orły morskie,
- ▶ białozory,
- ▶ skóry i wyroby z niedźwiedzi polarnych, zęby narwali.

Przewóz okazów CITES wskazówki krok po kroku

1. Upewnij się, czy gatunek rośliny lub zwierzęcia, które chcesz przewieźć za granicę nie jest chroniony Konwencją CITES (np. korzystając z podanych wcześniej wyszukiwarek).

Zwróć na to szczególną uwagę, jeśli przedmiot wykonany jest z: kości słoniowej, rogów nosorożca, koralowców, muszli, skór gadów i ssaków (głównie: krokodyli, węży, dzikich kotów, wilków, niedźwiedzi), czy innych kości zwierząt.

2. Poinformuj sprzedawcę, że chciałbyś wywieźć dany przedmiot za granicę, zapytaj czy nie będziesz miał problemów z tego tytułu.

Być może, jeśli dany okaz wytworzono z gatunku CITES, sprzedawca ma odpowiednie dokumenty wywozowe lub może się o nie postarać.

UWAGA! Nieuczciwi sprzedawcy egzotycznych pamiątek za granicą często wystawiają odręczne, niezrozumiałe dla klienta, zaświadczenie, zapewniając, że zapewni ono klientowi legalny transport zakupionych pamiątek.

Pamiętaj, że muszą to być dokumenty oficjalne, na ściśle określonych drukach.

Bądź ostrożny! Błędna informacja przekazana przez sprzedawcę, nie zwalnia Cię z odpowiedzialności karnej za nielegalny przywóz okazu CITES!

Przewóz okazów CITES wskazówki krok po kroku

3. Skontaktuj się ze Służbą Celno - Skarbową i/lub Ministerstwem Klimatu i Środowiska - tutaj uzyskasz pewne i rzetelne informacje, czy dany gatunek może być przewożony oraz poradę jak najsprawniej dopełnić formalności.

Na stronie internetowej Sekretariatu CITES znajdują się dane kontaktowe organów zajmujących się CITES na całym świecie. W przypadku przewozu zwierząt - pomocny może być także kontakt z Głównym Inspektoratem Weterynarii - Biurem do spraw Granic.

4. Jeśli już przed wyjazdem jesteś zainteresowany zakupem egzotycznych pamiątek - zaplanuj to wcześniej, zgromadź informacje z oficjalnych źródeł i, jeśli to możliwe, dopełnij wstępnych formalności.

5. Przywóz okazu CITES powinien być zgłoszony na przejściu granicznym przy wwozie na teren Unii Europejskiej lub w wyznaczonych jednostkach - jeśli przywozisz go z innego kraju UE. Wtedy zostaniesz także poproszony o okazanie oryginałów (jeśli są wymagane) odpowiednich dokumentów.

Pamiętaj! Posiadanie odpowiednich dokumentów do przewozu danego gatunku jest konieczne zarówno w przypadku przewozu żywych zwierząt, jak i przedmiotów z nich wykonanych.

Wymagane dokumenty do przywozu okazów CITES do UE

Rodzaj wymaganych do przywozu okazu (zwierzęcia lub rośliny) dokumentów zależy od tego, w którym Aneksie został ujęty dany gatunek.

Dokumenty wymagane do przywozu okazu znajdującego się w:

Aneksie A

- ▶ **zezwolenie importowe**, wydane w pierwszej kolejności przez organ administracyjny Konwencji Waszyngtońskiej kraju, do którego ma być przywieziony okaz
- ▶ **zezwolenie eksportowe** lub świadectwo reeksportu, wydawane w drugiej kolejności przez organ administracyjny Konwencji Waszyngtońskiej państwa, z którego okaz jest wywożony.

Aneksie B

- ▶ **zezwolenie eksportowe** lub świadectwo reeksportu z kraju, z którego okaz jest wywożony, przed przywozem okazu,
- ▶ dodatkowo **zezwolenie importowe** kraju UE, do którego ma być przywieziony okaz

Zezwolenia i świadectwa wystawiają organy administracyjne Konwencji Waszyngtońskiej odpowiednich państw.

Aneksie C

- ▶ odpowiedni dokument z kraju wywozu. Może to być zezwolenie eksportowe, świadectwo reeksportu lub świadectwo pochodzenia, w zależności od gatunku i kraju wywozu oraz zawiadomienie o przywozie (zgłoszenie importu).

Wypełnia je osoba, która przywozi okaz.

Aneksie D

- ▶ zawiadomienie o przywozie (zgłoszenie importu).

Wypełnia je osoba, która przywozi okaz.

Wymagane dokumenty do wywozu okazów CITES do UE

Rodzaj wymaganych do wywozu okazu (zwierzęcia lub rośliny) dokumentów zależy od tego, w którym Aneksie został ujęty dany gatunek.

Dokumenty wymagane do wywozu okazu znajdującego się w:

Aneksie A

- ▶ **zezwolenie importowe** kraju, do którego będzie on wywożony
- ▶ **zezwolenie eksportowe** lub świadectwo reeksportu kraju wywozu UE.

Należy ubiegać się o nie na podstawie wydanego wcześniej zezwolenia importowego. Dokument ten trzeba przedstawić organom celnym do kontroli.

Aneksie B

- ▶ **zezwolenie eksportowe** lub świadectwo reeksportu, wydane przez odpowiedni organ kraju wywozu UE

Aneksie C

- ▶ **zezwolenie eksportowe** lub świadectwo reeksportu, wydane przez odpowiedni organ kraju wywozu UE

Aneksie D

- ▶ dokumenty nie są wymagane.

UWAGA!

Za każdym razem wymagane są oryginały dokumentów (zarówno do przywozu jak i wywozu). Przedstawienie samych kopii, bez dołączonych oryginałów, jest niezgodne z przepisami dotyczącymi CITES.

Kontrola celno - skarbowa

Funkcjonariusze **Służby Celno-Skarbowej** w ramach kontroli celno - skarbowej monitorują także handel okazami gatunków zagrożonych wyginięciem. Kontrola obejmuje wszystkie wymagane dokumenty wraz z okazem.

Okazy muszą być przedstawione do granicznej kontroli celnej w chwili przywozu lub w wyznaczonych jednostkach celnych, w przypadku wywozu z terenu Unii Europejskiej.

Zgłoszenia do kontroli **przywożonego** okazu (wraz z odpowiednimi dokumentami!) można dokonać wyłącznie na **przejściach granicznych** (drogowych, morskich lub lotniczych).

Nie można tego zrobić w urzędach wewnętrznych (z wyjątkiem przypadków określonych w przepisach).

Okazy **wywożone** z UE mogą być zgłoszone w wyznaczonych jednostkach celnych.

Kary za przewóz okazów CITES bez wymaganych dokumentów

Przewożenie, niezgodnie z przepisami, przez granicę UE okazów, które należą do gatunków zagrożonych wyginięciem **jest przestępstwem** - na mocy art. 128 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880 z późn. zm.).

Grozi za to kara pozbawienia wolności
od 3 miesięcy do 5 lat.

Przepisy dopuszczają pewne odstępstwa i wyjątki od ogólnych zasad, ale ich zastosowanie wymaga dokładnej analizy konkretnego przypadku.

Okazy przewożone nielegalnie są zatrzymywane, a sąd najczęściej orzeka ich przepadek.

Podróż z pupilem i przewóz

Jeśli chcesz podróżować ze swoim pupilem, sprawdź najpierw czy jego gatunek jest chroniony Konwencją CITES.

Przykłady zwierząt domowych, należącymi do gatunków CITES:

- ▶ wszystkie małpki,
- ▶ prawie wszystkie papugi (np. żako, ary, kakadu, modrolotki, aleksandretty),
- ▶ wszystkie ptaki drapieżne np. wykorzystywane w sokolnictwie,
- ▶ wszystkie żółwie lądowe (np. stepowy, grecki, mauretański) i morskie,
- ▶ część żółwi błotnych (np. popularny w akwariach żółw czerwonolicy),
- ▶ wszystkie krokodyle, liczne legwany (np. legwan zielony),
- ▶ gekony,
- ▶ kameleony,
- ▶ inne jaszczurki,
- ▶ węże np. wszystkie z rodziny pytonów (np. pyton królewski, tygrysi) i dusicieli (np. boa dusiciel),
- ▶ ptaszniki,
- ▶ skorpion cesarski.

Podróż z pupilem i przewóz

W przypadku zwierząt domowych można korzystać z tych samych wyszukiwarek i załączników, które dotyczą wszystkich okazów CITES.

Na wywóz/przywóz na obszar UE zwierząt znajdujących się na liście, jest wymagane **zezwolenie CITES**.

Najczęściej zwierzęta domowe pochodzą **z hodowli**. Ich przewóz jest możliwy pod warunkiem posiadania **dokumentów legalności pochodzenia**.

W przypadku przewozu po obszarze Unii Europejskiej zwierząt pochodzących ze **środowiska naturalnego** wymagane jest **świadcstwo Unii Europejskiej** z zatwierdzonym miejscem, do którego zwierzę ma trafić (každorazowo przy przewożeniu zwierzęcia takie świadectwo jest wymagane).

Przewożąc żywe zwierzęta (nie tylko te domowe), trzeba też skontaktować z **służbami weterynaryjnymi**, aby uzgodnić warunki sanitarne i zdrowotne przewozu żywych zwierząt.

Warto także skontaktować się z **Służbą Celno - Skarbową**, aby poznać procedury związane z odprawą graniczną zwierzęcia w danej placówce.

Jeżeli planujesz przewieźć zwierzę samolotem, skontaktuj się z **linią lotniczą**, z której usług planujesz korzystać - każda z nich ma własne przepisy dotyczące przewozu zwierząt oraz warunki (zarówno formalne jak i finansowe) ich transportu. Niektórzy przewoźnicy lotniczy przewożą tylko psy asystujące osobom niepełnosprawnym.

krakowairport.pl

